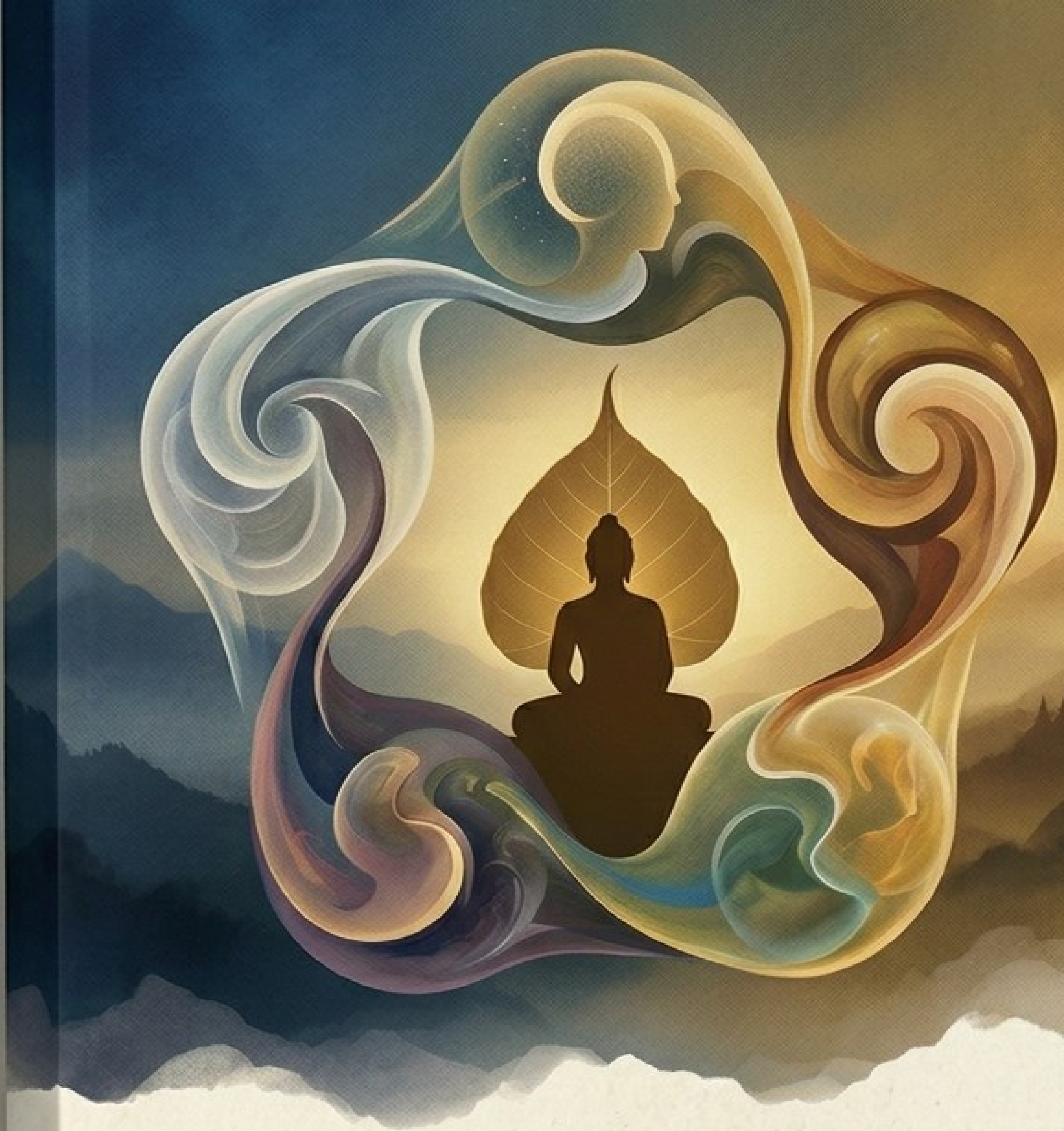

පංච උපාදානස්කන්ධය

පූජ්‍ය දොළොස්වල උදිතධීර හිමි

සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති

අන් අයට යම්කිසි දෙයක් දීම හෝ උපකාර කිරීම 'සංග්‍රහය' නමින් හඳුන්වනවා. ආහාරපාන, ඇඳුම් පැළඳුම් ආදී භෞතික දේවල් ලබාදීම ආමිස සංග්‍රහයයි. කෙනෙකුගේ ජීවිතයට ධර්මය ලබාදීම ධර්ම සංග්‍රහයයි. ආමිස සංග්‍රහයත් ධර්ම සංග්‍රහයත් අතරින් ධර්ම සංග්‍රහයම අග්‍ර වන බව තථාගතයන් වහන්සේ අංගුත්තර නිකායේදී දේශනා කළ සේක.

අපගේ ආදරණීය පියාණන් වන බී. ඥානදාස මහතාටත්, මේ පින්පෙත් අත්පත් වේවා! ඔවුන්ගේ පරලෝක ජීවිත වාසනාවන්ත වේවා! සැප බහුල වේවා! සංසාර ගමන සුවපත් වේවා! සසර දුක් ගිනි නිවේවා! උතුම් නිර්වාණයෙන් සැනසීම ලබත්වා!

අමරපුර මහා නිකායේ ඉද්දමල්ගොඩ විහාර පාර්ශ්වයේ ශ්‍රීමත් මහා නායක අති ගෞරවණීය ත්‍රිපිටකාචාර්‍ය ,ගෞරව ශාස්ත්‍රවේදී පූජණීය

කදන්ගොඩ සමිත මහානායක ස්වාමීන්වහන්සේටත්,කුකුළු දෙකෝරලයේ ප්‍රධාන සංඝනායක ශාස්ත්‍රපති අති පූජණීය රත්නපුරේ සීවලී නායක ස්වාමීන්වහන්සේටත් ,අප නිකායේ ලේඛකාධිකාරි ධූරය හොබවන අපගේ ආචාර්යවර පූජනීය දෙල්වල මුදිත නායක ස්වාමින්වහන්සේටත් ,අධිකරණ සංඝනායක ,ගෞරව ශාස්ත්‍රවේදී විල්ලඹේ අමිත නායක ස්වාමීන්වහන්සේටත්,පූජනීය මීපාගම සංඝරතන ස්වාමීන් වහන්සේටත්, විවිධ අයුරින් උපකාර කළ පූජනීය කලවානේ සංඝාමජී ස්වාමීන් වහන්සේට සහ පූජනීය දෙල්වල සරණසිරි ස්වාමීන් වහන්සේටත් අපගේ ගෞරවපූර්වක පින් අනුමෝදනාව පිරිණමමු.එසේම ධම්මදස්සි බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානයෙහි ගරු සභාපතිතුමා, ලේකම්තුමිය, භාණ්ඩාගාරික තුමිය ඇතුළු සියලු දායක දායිකාවන්ටත්, මාසික දානය සහ පෝය දානය පිරිනමන සැමටත්, මෙම කටයුත්තට දායකත්වය දැක්වූ සැමටත් පින් අනුමෝදන් කරමු.

මේ සියලු පින් පින්වත් ඔබ සැමගේ මෙලොව යහපතටත්, පරලොව සුගතියටත්, කෙළවර ශාන්ත අමා නිවන් සුව පිණිසත් හේතු වාසනා වේවා!

මෙයට - සම්පාදක

පූජනීය දොළොස්වල උදිතධීර හිමි.

ධම්මදස්සි බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානය,

කල්‍යාණි මාවත, කොට්ටුන්න, බියගම.

ධර්ම දානය පිණිස

පංච උපාදානස්කන්ධය

සත්වයා, පුද්ගලයා, ආත්මය, මම යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ පංච උපාදානස්කන්ධයෝය. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන පහ පංච යන වචනයෙන් අදහස් කරයි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කෙරෙහි ඇති චන්දරාගය හෙවත් කැමැත්තෙන් ඇලීම උපාදානයයි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යනු තනිව නොපවතින, සමූහ වශයෙන්ම, රාශි වශයෙන්, ගොඩවල් වශයෙන්, කඳු වශයෙන් පවතින දේවල්ය. එම සමූහ, රාශි, ගොඩවල් ස්වභාවය ඛන්ධ හෙවත් ස්කන්ධ නමින් හඳුන්වයි

රූපස්කන්ධය

රුප්පතීති ඛෝ භික්ඛවේ තස්මා රූපන්ති වුච්චති. වෙනස් වන නිසා රූපය නමින් හඳුන්වයි. සීතලෙන්, උණුසුමෙන්, මැසි මදුරු පීඩාවෙන්, සුළඟින්, අව්වෙන්, සර්පයන්ගෙන් වන පීඩාදියෙන් වෙනස් වන නිසාත්, කුසගින්නෙන්, පිපාසයෙන් වෙනස් වන නිසාත් රූපය නමින් හඳුන්වයි. චත්තාරෝ ච මහාභූතා චතුන්නංච මහාභූතානං උපාදාය රූපං.. පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන සතර මහා ධාතු සහ සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හටගත් වර්ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා යනුත් රූප නමින් හඳුන්වනු ලබයි. අභිධර්ම ක්‍රමයට රූප විසි අටක් පවතී. ඒවා පසුව විස්තර කරනු ලැබේ.

පඨවි ධාතුව

අජ්ඣත්තං පච්චත්තං කක්ඛළං ඛරිගතං උපාදින්නං.. තමාගේ යැයි සලකන, තමා තුළ පවතින තද ගතියෙන් යුතු, ගොරෝසු ගතියෙන් යුතු, සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හටගත් දෙය පඨවි ධාතුව නම් වේ. (මහාරාහුලෝවාද සූත්‍රය - මජ්ඣිම නිකාය).තමාගේ යැයි සලකන, තමා තුළ පවතින තද ගතියෙන් යුතු, ගොරෝසු ගතියෙන් යුතු, සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හටගත් කොටස් විස්සක් ප්‍රධාන වශයෙන් තිබේ:

කේසා (කෙස්)

ලෝමා (ලොම්)

නඛා (නිය)

දන්තා (දත්)

තචෝ (සම)

මංසං (මස්)

නහාරූ (නහර)

අට්ඨී (ඇට)

අට්ඨීමිඤ්ජං (ඇටමිදුලු)

වක්කං (වකුගඩුව)

හදයං (හදවත)

යකනං (අක්මාව)

කිලෝමකං (දළබු සිවිය)

පිහකං (බඩදිව / අග්න්‍යාසය)

පප්ඵාසං (පෙනහළු)

අන්තං (බඩවැල)

අන්තගුණං (බඩවැල් බන්ධනය)

උදරියං (නොදිරවූ ආහාර)

කරීසං (මල)

මත්ථලුංගං (මොළය)

මෙම කොටස් විස්සත්, මේ හැරුණු කොට තද ගතියෙන් යුතු ගොරෝසු ගතියෙන් යුතු යමක් වේ නම් ඒ සියල්ලත් පඨවි ධාතු නමින් හඳුන්වයි.පඨවි ධාතුව පිළිබඳව නුවණින් විමසා බැලීම ඉතා වැදගත්ය. ඒ තුළින් තමාගේ ශරීරය පිළිබඳව ඉතා ගැඹුරු, ධර්මානුකූලව යථාර්ථවාදී දැකීමක් ඇති කරගත හැකිය. කයෙහි පවතින ඇත්ත තත්ත්වය තේරුම් කර ගැනීමට එමගින් අවස්ථාව සැලසේ.ගස්, ගල්, පර්වත, වැලිකැට ආදියෙහි ඇත්තේ බාහිර පඨවි ධාතුවයි. ඒවා තුළ ඇති තද ගතිය, ගොරෝසු ගතිය, හැපෙන ගතිය, මෘදු ගතිය, මොළොක් ගතිය පඨවි ධාතුවයි. ගස්, ගල්, පර්වත ආදී පඨවි ධාතූන් සත්ත්වයෙකු නොවේ, පුද්ගලයෙකු නොවේ, ආත්මයක් නොවේ, මම නොවේ, මාගේ නොවේ, මට අයත් නොවේ. එසේම කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම, මස්, නහර, ඇට, ඇටමිදුළු ආදී පෙර සඳහන් කරන ලද සෑම පඨවි ධාතුවක්ම සත්ත්වයෙකු නොවේ, පුද්ගලයෙකු නොවේ, ආත්මයක් නොවේ, මම නොවේ, මාගේ නොවේ. මෙන්න මේ ආකාරයට මෙනෙහි කරන්න. එසේ සිතන විට ගස්, ගල්, පර්වත ආදියෙහි ඇති පඨවි ධාතුවත්, තමා තුළ පවතින පඨවි ධාතු කොටස් සෑම දෙයක්මත් සත්ව පුද්ගල ආත්ම බවින් තොර වූ දේවල් ලෙස ඔබට වැටහෙනු ඇත. එම වැටහීම ධාතු ස්වභාවය තේරුම් ගැනීමයි.

ආපෝ ධාතුව

අජ්ඣත්තිං පච්චත්තං ආපෝ ආපෝ ගතං උපාදින්නං.. තමාගේ යැයි සලකන, තමා තුළ පවතින, ජලය හෝ ජලය වැනි ස්වභාවයෙන් යුතු යමක් වේද, සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් දෙයක් වේද, එය ආපෝ ධාතුව නම් වේ. (මහාරාහුලෝවාද සූත්‍රය - මජ්ඣිම නිකාය).ශරීරය තුළ ආපෝ ධාතු කොටස් දොළහක් පවතී:

පිත්තං (පිත)

සෙම්හං (සෙම)

පුබ්බෝ (සැරව)

ලෝහිතං (ලේ)

සේදෝ (දහඩිය)

මේදෝ (මේද තෙල)

අස්සු (කඳුළු)

වසා (වුරුණු තෙල්)

ඛේළෝ (කෙළ)

සිංඝානිකා (සොටු)

ලසිකා (සඳමිදුලු / සන්ධි ලිහිස්සි දියර)

මුත්තං (මුත්‍රා)

මේවා හැරුණු කොට තමාගේ යැයි සලකන, තමා තුළ පවතින, ජලය හෝ ජලය වැනි ස්වභාවයෙන් යුතු යමක් වේද, සතර මහා ධාතුන්ගෙන් හටගත් දෙයක් වේද ඒ සියල්ල ආපෝ ධාතු නම් වෙයි. ඇල, දොළ, ගංගා, වැව්, පොකුණු ආදියෙහි ඇත්තේ බාහිර ආපෝ ධාතුවයි. එම ආපෝ ධාතුවෙහි සත්ත්වයෙක් නොවේ, පුද්ගලයෙක් නොවේ, ආත්මයක් නොවේ, මම නොවේ, මාගේ නොවේ. ජීවයක් එහි නැත, සිතක් එහි නැත. එසේම කය තුළ පවතින්නා වූ පිත, සෙම, සැරව, ලේ, දහඩිය ආදී ආපෝ ධාතු කොටස්ද සත්ත්වයෙක් නොවේ, පුද්ගලයෙක් නොවේ, ආත්මයක් නොවේ, මම නොවේ, මාගේ නොවේ. සිතක් නැත, සිතුවිලි නැත. එසේ මෙනෙහි කරන්න. එසේ මෙනෙහි කරන විට මේ ආපෝ ධාතු කොටස් සත්ව පුද්ගල ආත්ම බවින් තොර වූ පදාර්ථයන් බව වැටහී යනු ඇත. ධාතු ස්වභාවය මැනවින් අවබෝධ වනු ඇත.

චක්ඛු ප්‍රසාද රූපය

රූපය නැමැති අරමුණ ගැටීමට සුදුසු වන සේ සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් ප්‍රසාදය හෙවත් රූප දැකීමෙහි කැමැත්ත මුල් කොට ඇති තණ්හාව නිසා, කර්මයෙන් හටගත් මහා භූතයන්ගේ ප්‍රසාදය 'චක්ඛු ප්‍රසාදය' නමින් හඳුන්වයි. සම්පූර්ණ ඇසම චක්ඛු ප්‍රසාදය නමින් හඳුන්වන්නේ නැත. ඇසෙහි කළු ඉංගිරියාව මැද රූපවල ඡායාව වැදෙන ඉතා කුඩා ස්ථානයක් ඇත. පාසල් විද්‍යාවේදී අප 'කහ ලපය' (Yellow spot) යන නමින් ඉගෙන ගත්තේ එම ස්ථානයයි. එම ඉතා කුඩා සියුම් ස්ථානය චක්ඛු ප්‍රසාද රූපය නමින් හඳුන්වන බව මැනවින් තේරුම් ගත යුතුය. එහි රූපයන්ගේ ඡායාව වැදුණු විට 'රූප දැකීම' නමින් හඳුන්වන ක්‍රියාව සිදුවන බව වටහා ගත යුතුය.

සෝත ප්‍රසාද රූපය

කන් සිදුර තුළ තුනී වූ තඹ පැහැයෙන් යුක්තව, ලෝමයන්ගෙන් ගැවසී ගත්, ඇඟිලිවල දමන මුදුවක හැඩය ඇති ස්ථානයෙහි සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් සෝත ප්‍රසාදය පිහිටා ඇත. එය ලේනෙකුගේ හිසක් (ලේන්ඩියකගේ හිසක්) සේ ඉතා කුඩා වූවකි. වාතය සමඟ මුසුව එන ශබ්දයන් එහි වැදීමෙන් 'ශබ්ද ඇසීමේ' හැකියාව හටගනී. සෝත ප්‍රසාදය යනු එයයි; ධර්මානුකූලව 'කන' යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ද එයමය.අටුවා විවරණවල සෝත ප්‍රසාදය හඳුන්වන්නේ "අඞ්ගුලිවෙඨකසණ්ඨානේ" (මුදුවක හැඩය ඇති) යනුවෙනි. ඔබ එය ඉතා පැහැදිලිව සිංහලෙන් දක්වා තිබේ.

සෝත ප්‍රසාද රූපය

කන් සිදුර තුළ තුනී වූ තඹ පැහැයෙන් යුක්තව, ලෝමයන්ගෙන් ගැවසී ගත්, ඇඟිලිවල දමන මුදුවක හැඩය ඇති ස්ථානයෙහි සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් සෝත ප්‍රසාදය පිහිටා ඇත. එය

ලේන්ඩියකගේ හිසක් සේ ඉතා කුඩා වූවකි. වාතය සමඟ මුසුව එන ශබ්දයන් එහි වැදීමෙන් 'ශබ්ද ඇසීමේ' හැකියාව හටගනී. සෝත ප්‍රසාදය යනු එයයි; ධර්මානුකූලව 'කන' යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ද එයමය.

ඝාණ ප්‍රසාද රූපය

නාස් සිදුර ඇතුළත එළු කුරයක හැඩය ඇති ප්‍රදේශයෙහි, ලේන්ඩියකගේ හිසක් බඳු ඉතා කුඩා ඝාණ ප්‍රසාදය පිහිටා ඇත. වාතය සමඟ මුසුව එන ගඳ සුවඳ එහි වැදුණු පසුව, සුවඳ ආඝ්‍රාණය කිරීමේ හැකියාව හටගනී. ධර්මානුකූලව ඝාණ ප්‍රසාද රූපය යනු එයයි.

ජිව්හා ප්‍රසාද රූපය

දිව මැද මතුපිට, උපුල් පෙත්තක (මානෙල් පෙත්තක) අග බඳු සටහනක් ඇති ස්ථානයක රසය දැනෙන ඉතා කුඩා ප්‍රදේශයක් පිහිටා තිබේ. එය ද ලේන්ඩියකගේ හිසක් තරම් ඉතා කුඩා වූවකි. දිවෙහි රස වැඩිපුරම දැනෙන්නේ එම ස්ථානයටය. ධර්මානුකූලව එය හඳුන්වන්නේ ජිව්හා ප්‍රසාදය යන නමිනි.

කාය ප්‍රසාද රූපය

ශරීරය තුළ කර්මයෙන් හටගත්, සතර මහා ධාතූන් ඇසුරු කරමින් පැතිර පවතින්නා වූ සෑම ස්ථානයකම කාය ප්‍රසාදය පිහිටා තිබේ. එහෙත් කෙස්, ලොම්, නිය, දත් සහ මළ සම (සීවි) වැනි දැනීමක් නැති ස්ථාන හැර අන් සියලු සජීවී තැන්හි මෙය පිහිටා ඇත. අප සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේ 'කය' හෙවත් ශරීරය කියා හඳුන්වන්නේ මෙම කාය ප්‍රසාද රූපය බව තේරුම් ගත යුතුය. ස්පර්ශය දැනෙන්නේ මෙම ප්‍රසාද රූපය නිසාය.

වර්ණ රූපය

පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන සතර මහා භූතයන් පරමාර්ථ වශයෙන් අපගේ ඇසට සෘජුව නොපෙනේ. එහෙත් එම මහා භූතයන් ඇසුරු කරගෙන පවතින, ඇසට පෙනෙන ස්වභාවයක් ද පිහිටා ඇත. එම ඇසට පෙනෙන ස්වභාවය 'වර්ණ රූපය' නමින් හඳුන්වයි. ලෝකයේ පවතින සෑම වර්ණයක්ම අපගේ මස් ඇසට නොපෙනේ. උදාහරණයක් ලෙස සුළඟට ද වර්ණයක් පවතී; එහෙත් එම වර්ණය අපේ ඇසට නොපෙනේ. වාතයේ පවතින එම වර්ණය අපේ ඇසට පෙනුණේ නම්, ලෝකයේ ඇති අන් සෑම දෙයක්ම එම වර්ණයෙන් වැසී ගොස් කිසිවක් හඳුනාගත නොහැකි වනු ඇත.

ශබ්ද, ගන්ධ සහ රස රූප

පෙර සඳහන් කරන ලද සෝත ප්‍රසාදයෙහි හැපෙන හෝ ගැටෙන ශබ්දයෝ 'ශබ්ද රූප' නමින් හඳුන්වයි. මිනිසෙකු, සතෙකු හෝ ඇසට නොපෙනෙන දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, යක්ෂ, භූත ආදී සජීවී සත්වයෙකු විසින් නඟනු ලබන ශබ්ද මෙන්ම, මිනිසුන් විසින් සකස් කරන ලද උපකරණවලින් (සංගීත භාණ්ඩ ආදියෙන්) නැඟෙන ශබ්ද ද 'චිත්තජ ශබ්ද' නමින් හඳුන්වනු ලබයි. 'චිත්තජ' යන්නෙහි අර්ථය සිතින් උපන් හෙවත් සිත මුල් කරගෙන හටගත් ශබ්දය යන්නයි. එසේම සුළඟ, අව්ව, වැස්ස, පින්න ආදී ස්වභාවික සෘතු විපර්යාසයන් නිසා ඇති වන ශබ්ද 'සෘතුජ ශබ්ද' නමින් හඳුන්වනු ලබයි.

ඝාණ ප්‍රසාදයෙහි හැපෙන හෝ ගැටෙන ගඳ සහ සුවඳ 'ගන්ධ රූපය' නමින් හඳුන්වයි.

ජිව්හා ප්‍රසාදයෙහි හැපෙන හෝ ගැටෙන රසයන් 'රස රූපය' නමින් හඳුන්වයි. එය තිත්ත රසය, කටුක රසය, පැණි රසය, ඇඹුල් රසය, ලුණු රසය ආදී නොයෙක් ප්‍රභේදයන්ගෙන් යුක්ත වේ.

ස්පර්ශ රූපය

ධර්මානුකූලව 'ස්පර්ශ රූපය' කියා වෙනම රූපයක් නැත. පඨවි, තේජෝ, වායෝ යන මහා භූත රූප තුනෙහි එකතුව 'ස්පර්ශය' ලෙස හඳුන්වනු ලබයි. උදාහරණයක් ලෙස, ජල බඳුනකට අත දමා එය සෙලවීම සිදු කරන්න. එවිට ඔබට ජලයෙහි ඇති තද ගතිය, ගොරෝසු ගතිය, මෘදු ගතිය හෝ හැපෙන ගතිය දැනෙනු ඇත; එය ජලයෙහි ඇති පඨවි ධාතුවයි. එසේම ජලයේ පවතින උණුසුම් බව හෝ සීතල බව ඔබට දැනෙනු ඇත; එය ජලයෙහි ඇති තේජෝ ධාතුවයි. ජලය තුළ අත සෙලවෙන ආකාරය සහ ජලයේ චලනය ඔබට දැනෙනු ඇත; එය ජලයෙහි ඇති වායෝ ධාතුවයි.

ජලය යනු ප්‍රධාන වශයෙන් ගත් කල්හි ආපෝ ධාතුවකි. එසේ වුවත් ජලයට අත දැමූ විට ආපෝ ධාතුව අපට ස්පර්ශ නොවේ. එහිදී ස්පර්ශ වන්නේ පඨවි, තේජෝ සහ වායෝ යන ධාතූන් පමණි. ස්පර්ශය පිළිබඳ මෙම ගැඹුරු විග්‍රහය තේරුම් ගෙන සිටීම යථාර්ථය දැකීමට ඉතා වටින්නේය.

ඉත්ථින්ද්‍රිය රූපය (ස්ත්‍රී භාව රූපය)

යම් රූපයක් නිසා සත්වයෙකු "ස්ත්‍රියක" ලෙස හඳුනාගත හැකි වේද, එම රූපය 'ඉත්ථින්ද්‍රිය රූපය' නමින් හඳුන්වයි. මෙය ශරීරය පුරාම ව්‍යාප්තව පවතින සූක්ෂ්ම රූපයකි. ස්ත්‍රියකගේ ශරීරයේ හැඩය, කටහඬේ මෘදු බව, ඇවිදින ආකාරය සහ හැසිරීම් රටාව ස්ත්‍රියකගේ ස්වභාවයට පත් කරන්නේ මෙම රූපය මඟිනි. මෙය කර්මයෙන් හටගන්නා රූපයක් වන අතර, මුළු ශරීරය පුරාම තල තෙල්වලට තල ඇටය මෙන් පැතිර පවතී.

පුරිසින්ද්‍රිය රූපය (පුරුෂ භාව රූපය)

යම් රූපයක් නිසා සත්වයෙකු "පුරුෂයෙකු" ලෙස හඳුනාගත හැකි වේද, එය 'පුරිසින්ද්‍රිය රූපය' නමින් හඳුන්වයි. පුරුෂයෙකුගේ පෙනුම, කටහඬේ ගොරෝසු බව, හැසිරීම් සහ මස්පිඬු ආදී ලක්ෂණ

පුරුෂ ස්වභාවයකට පත් කරන්නේ මෙම රූපය මඟිනි. මෙය ද මුළු ශරීරය පුරාම ව්‍යාප්තව පවතින කර්මජ රූපයකි.මෙම රූප දෙකම සත්වයාගේ ලිංගික අවයව මත පමණක් නොව, මුළු කය පුරාම විහිදී ඇති බව වටහා ගැනීම ධර්මානුකූලව ඉතා වැදගත් වේ.

ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය

සත්වයෙකුගේ ශරීරය තුළ කර්මයෙන් හටගන්නා වූ රූප කලාපයන් (කර්මජ රූප) විනාශ වීමට නොදී, ඒවායේ ආයු කාලය පවතින තුරු ආරක්ෂා කරමින් පවත්වාගෙන යනු ලබන සූක්ෂ්ම ශක්තිය 'ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය' ලෙස හඳුන්වයි. මෙය කර්මයෙන්ම හටගන්නා රූපයකි.මෙය වඩාත් හොඳින් වටහා ගැනීමට මෙම උපමා දෙක බලන්න:දිය බඳුනක ඇති උපුල් මල: දිය බඳුනක ඇති උපුල් මලක් (මානෙල් මලක්) පර නොවී නැවුම්ව පවතින්නේ එම බඳුනේ ඇති ජලය නිසාය. එලෙසම කර්මයෙන් උපන් රූපයන් පර නොවී, ජීවමානව පවත්වා ගන්නේ ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය නමැති දිය දහර මඟිනි.කිරි මවකගේ රැකවරණය: කිරි මවක් තමාගේ දරුවා පෝෂණය කරමින් ආරක්ෂා කරන්නාක් මෙන්, ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය තමා සමඟ උපන් අනෙකුත් රූපයන් ආරක්ෂා කරමින් පවත්වා ගනී.මෙම රූපය නැති වූ සැණින් ශරීරය "මළ සිරුරක්" බවට පත් වේ. එබැවින් රූප ලෝකයේ පාලකයා මෙන්ම රකින්නා වන්නේ ද මෙම ජීවිතින්ද්‍රිය රූපයයි.

හදයවත්ථු රූපය (හෘදය වස්තු රූපය)

මනෝ ධාතුව සහ මනෝවිඤ්ඤාණ ධාතුව (සිත සහ සිතේ ක්‍රියාකාරිත්වය) උපදින ස්ථානය හෙවත් ආශ්‍රය වන රූපය 'හදයවත්ථු රූපය' ලෙස හඳුන්වයි. මෙය කර්මයෙන් හටගන්නා වූ, ඉතා සූක්ෂ්ම රූපයකි.

විසුද්ධි මාර්ගයට අනුව එහි ලක්ෂණ මෙසේ විස්තර කළ හැකිය:

පිහිටීම: මෙය ශරීරයේ හදවත තුළ, පපුවේ මැදට වන්නට පිහිටා තිබේ.

ස්වරූපය: හදවත තුළ ඇති රතු පැහැති රුධිරයෙන් අඩක් (පතක් පමණ) පිරී පවතින ස්ථානයක් ඇසුරු කරගෙන මෙය පවතී.

උපමාව: රජෙකු මාලිගාවක වෙසෙන්නාක් මෙන්, අපගේ විඥ්ඥාණය හෙවත් සිත වාසය කරන මාලිගාව මෙම හෘදය වස්තු රූපයයි.

සිත උපදින්නට මූලික පදනම සපයන බැවින් මෙය 'වස්තු රූප' ගණයට වැටේ. පංච විඥ්ඥාණයන් (ඇස, කන ආදිය) ඒ ඒ ප්‍රසාද රූප ඇසුරු කරන අතර, සිතේ අනෙක් සියලු ක්‍රියාවන් සඳහා උපකාර වන්නේ මෙම හදයවත්ථු රූපයයි.

කාය විඥ්ඥත්ති රූපය

ඉදිරියට යාම, ආපසු ඒම, අත්පා දිගහැරීම සහ හැකිලීම ආදී වූ සියලු කායික ක්‍රියාවන් පවත්වනු ලබන්නේ සිතේ උපදින අභිප්‍රාය (චිත්තාධිප්පාය) අනුවය. සිත නිසා හටගන්නා වූ වායෝ ධාතුව හා එක්ව, කයෙහි සෙලවීම් හෝ ඉරියව් වෙනස් කිරීම් ඇති කරන රූප ස්වභාවය 'කාය විඥ්ඥත්ති රූපය' නමින් හඳුන්වයි.යමෙකු ගමනක් යන විට හෝ අතපය සොළවන විට, ඔහුගේ සිතේ ඇති අදහස එම කායික ක්‍රියාවන් මඟින් අන් අයට ද තේරුම් ගැනීමට හෝ දැක ගැනීමට හැකියාව ලැබේ. එලෙස සිතේ ඇති අදහස කය මඟින් අන් අයට ප්‍රකාශ කරන හෙවත් දන්වන රූපය කාය විඥ්ඥත්තියයි.

වචී විඥ්ඥත්ති රූපය

සිතේ ඇති වන යම් අදහසක් හෝ අර්ථයක් අන් අයට අවබෝධ කර දීම සඳහා වචන පිට කිරීමට සමර්ථ වූ රූප ස්වභාවය 'වචී

විඤ්ඤත්ති රූපය' නමින් හඳුන්වයි. මෙය සිත නිසා හටගන්නා වූ පඨවි ධාතුව හා එක්ව ක්‍රියා කරයි.මෙම රූපය පිළිබඳව තවත් ගැඹුරින් වටහා ගැනීමට මෙම කරුණු උපකාරී වේ:හටගන්නා ආකාරය: සිතේ උපදින "කතා කිරීමේ අභිප්‍රාය" නිසා ශරීරයේ වායෝ ධාතුව කම්පනය වී, උගුර, තල්ල, දිව ආදී ශබ්දය උපදවන ස්ථානවල (අකුරු උපදින තැන්වල) හැපීමෙන් ශබ්දය හටගනී. එම හැපීමේදී ඇති වන සුවිශේෂී රූප ස්වභාවය වචී විඤ්ඤත්තියයි.

කාර්යය: සිතේ ඇති අදෘශ්‍යමාන අදහස ශබ්දය නමැති මාධ්‍යය හරහා අන් අයගේ කනට ඇසෙන සේ "දැන්වීම" මෙහි ප්‍රධාන කාර්යයයි.විශේෂත්වය: කටහඬක් ඇසුණු පමණින් එය වචී විඤ්ඤත්තියක් නොවේ. සිතේ අදහසක් ඇතිව, අන් අයට යමක් හැඟවීමේ චේතනාවෙන් පිට කරන ශබ්ද පමණක් මෙයට අයත් වේ.

රූපයේ විකාර (වෙනස්වන) ස්වභාවයන්

රූප සමූහයක පවතින නිරෝගී සහ ක්‍රියාශීලී ස්වභාවය පෙන්වන ලක්ෂණ තුනකි:

ලහුතා රූපය (රූපයේ සැහැල්ලු බව): ශරීරයේ පවතින මහා භූතයන් බර නැතිව, ඉතා සැහැල්ලුව පවත්වා ගන්නා ස්වභාවයයි. නිරෝගී පුද්ගලයෙකුට තම කය ඉතා සැහැල්ලුව දැනෙන්නේ මේ ලහුතා රූපය නිසාය.

මුදුතා රූපය (රූපයේ මෘදු බව): රූපයන්හි පවතින ලිහිල් හෙවත් මොළොක් ස්වභාවයයි. තද බවක් හෝ ගොරෝසු බවක් නැතිව කයෙහි පවතින නම්‍යශීලී බව මෙයින් අදහස් වේ.

කම්මඤ්ඤතා රූපය (රූපයේ කර්මන්‍ය බව): රූපයන් තමාට අවශ්‍ය ක්‍රියාවෙහි යෙදවීමට සුදුසු වන සේ පවතින ස්වභාවයයි. එනම්,

අතපය හෝ ශරීරය වැඩකටයුතු සඳහා පහසුවෙන් මෙහෙයවිය හැකි බවයි.

ලක්ඛණ රූප (රූපයේ ලක්ෂණ)

රූපයක පැවැත්ම පිළිබඳ අවස්ථා හතරක් මෙසේ හඳුනාගත හැකිය:

උපචය රූපය: රූපයන්ගේ මුල්ම හටගැනීම හෙවත් උපතයි. ශරීරයේ ඉන්ද්‍රියයන් සම්පූර්ණ වන තෙක් සිදුවන වර්ධනය මෙයට අයත් වේ.

සන්තති රූපය: උපන් රූපයන් අතර නොකැඩී පවතින සන්තතිය හෙවත් ගලායාමයි. රූප එකින් එක උපදිමින් පරම්පරාවක් ලෙස ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාම මෙයින් අදහස් වේ.

ජරතා රූපය: රූපයන්ගේ දිරාපත් වීම හෙවත් මහලු වීමයි. රූප කෙමෙන් කෙමෙන් සිය බලය පිරිහී විනාශය කරා යන ස්වභාවයයි.

අනිච්චතා රූපය: රූපයන්ගේ සහමුලින්ම සිදුවන බිඳී යාම හෙවත් විනාශයයි (මරණය). රූපයක අනිත්‍ය බව මෙයින් මනාව පැහැදිලි වේ.

වේදනා උපාදානස්කන්ධය

සැප වේදනාව, දුක් වේදනාව, උපේක්ෂා වේදනාව යන ත්‍රිවිධ වේදනා, වේදනා උපාදානස්කන්ධයේදී විස්තර කරයි. "වේදයතීති වේදනා" - විඳින නිසා වේදනාව යැයි කියනු ලැබේ. පෙර සඳහන් කළ පරිදි වේදනාව සැප, දුක්, උපේක්ෂා වශයෙන් ත්‍රිවිධය. වේදනාව හටගැනීමට හේතුව ස්පර්ශය බව තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කළහ.ස්පර්ශය යනු යම්කිසි වස්තූන් දෙකක් හෝ කිහිපයක් ගෑවෙන තරමට ළං වීමය. එහෙත් මෙහිදී ස්පර්ශය කියා හඳුන්වන්නේ එය නොවේ. ආධ්‍යාත්මික ආයතන, බාහිර ආයතන සහ සිත එකට එකතු වන ස්වභාවය ස්පර්ශය නමින් හඳුන්වයි.

"තින්නං සංගති සන්නිපාතෝ සමවායෝ පස්සෝ" - කරුණු තුනක එකතු වීම, රැස්වීම, එකට යෙදීම ස්පර්ශය නමින් හඳුන්වනු ලබයි.

ඇසත්, රූපත්, සිතත් එකතු වීම ඇසේ ස්පර්ශයයි.

කනත්, ශබ්දයත්, සිතත් එකතු වීම කනේ ස්පර්ශයයි.

නාසයත්, ගඳ සුවඳත්, සිතත් එකතු වීම නාසයේ ස්පර්ශයයි.

දිවත්, රසයත්, සිතත් එකතු වීම දිවේ ස්පර්ශයයි.

කයත්, පහසත්, සිතත් එකතු වීම කයේ ස්පර්ශයයි.

මනසත්, සිතුවිලිත්, සිතත් එකතු වීම මනසේ ස්පර්ශයයි.

පෙර සඳහන් කරන ලද පරිදි ස්පර්ශය නිසා වේදනාව හටගනී. එබැවින් වේදනාවට හේතුව ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශය නිරුද්ධ වීමෙන් වේදනාව නිරුද්ධ වේ. ස්පර්ශයේ වෙනස්කම් අනුව වේදනාවේද වෙනස්කම් සිදු වේ. සැප සහගත ස්පර්ශයක් නිසා සැප වේදනා උපදී; දුක් සහගත ස්පර්ශය නිසා දුක් වේදනා උපදී; මධ්‍යස්ථ ස්පර්ශය නිසා උපේක්ෂා වේදනා උපදී.

වේදනා බුබ්බුළූපමාව - වේදනාව, වතුරට වතුර වැටීමෙන් හටගන්නා දිය බුබුළක් හා සමාන බව තථාගතයන් වහන්සේ 'ඵේණපිණ්ඩූපම' සූත්‍රයේදී දේශනා කළහ. වතුරට වතුරක් වැටෙන කල්හි දිය බුබුළක් හටගනී. එම දිය බුබුළ මොහොතක් පැවතී නැති වී යයි. වේදනාවද එසේමය. වේදනාව එක චිත්තක්ෂණයක් තුළ ඇති වී, පැවතී, නැති වී යයි. වේදනාවේ උප්පාදය හෙවත් ඉපදීමත්, තිති හෙවත් පැවැත්මත්, භංග හෙවත් විනාශයත් ඉතා සුළු කාලයක් තුළ සිදු වේ. එම සුළු කාලය එක චිත්තක්ෂණයකි.

චිත්තක්ෂණයක් යනු ඉතා කුඩා කාලයකි. එක සිතක් හෝ සිතුවිල්ලක් හෝ ඉපදී, පැවතී, නැති වීමට ගතවන කාලය

චිත්තක්ෂණය නමින් හඳුන්වනු ලබයි. තත්පරයකින් කෝටියකින් පංගුවක් තරම් ඉතා කුඩා කාලයක් චිත්තක්ෂණය ලෙස හැඳින්වීම ත්‍රිපිටකධර තෙරුන් වහන්සේලාගේ ධර්ම විග්‍රහයයි. මේ අනුව එක තත්පරයක් තුළ වේදනා කෝටියක් පමණ හටගන්නා බව බුද්ධිමත් අය විසින් මනාව තේරුම් ගත යුතුය.

සංඥා උපාදානස්කන්ධය

සංඥා යනු හඳුනා ගැනීමයි. "සංජානාතීති බෝ ආවුසෝ තස්මා සඤ්ඤාති වුච්චති" - හඳුනා ගන්නා නිසා සංඥාව යැයි කියනු ලැබේ. කුමක් හඳුනා ගනීද?

රූපය හඳුනා ගැනීම - රූප සංඥාවයි.

ශබ්දය හඳුනා ගැනීම - ශබ්ද සංඥාවයි.

ගන්ධය හඳුනා ගැනීම - ගන්ධ සංඥාවයි.

රසය හඳුනා ගැනීම - රස සංඥාවයි.

ස්පර්ශය හඳුනා ගැනීම - පොට්ඨබ්බ සංඥාවයි.

සිතුවිලි හඳුනා ගැනීම - ධම්ම සංඥාවයි.

සංඥාව හට ගැනීමට හේතුව ස්පර්ශයයි. ස්පර්ශය පිළිබඳව වේදනාව ගැන සඳහන් විස්තරයේදී කරුණු ඉදිරිපත් කරන ලදී. එබැවින් නැවත මෙහි ඒ කාරණාවන් දක්වන්නේ නැත.

සංඥාව මිරිඟුවක් බඳු ස්වභාවයෙන් යුතු බව තථාගතයන් වහන්සේ 'ඵේණපිණ්ඩූපම' සූත්‍රයේදී දේශනා කොට වදාළ සේක. පෙනෙන මිරිඟුව ළඟට ගිය විට දක්නට නොලැබේ. සංඥාවත් එබඳුමය. සංඥාව තරම් විශාල වූ තවත් ස්කන්ධයක් ලෝකයේ නැත. එක් අකුරක් යනුද එක සංඥාවකි. එසේනම් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙහි ඇති අකුරු විසි හය සංඥා විසි හයකි. සිංහල

භාෂාවෙහි ඇති ස්වර දහසය සංඥා දහසයකි. මේ අනුව බලන කල්හි සිංහල භාෂාවේ යෙදෙන පන්සිය හැටක් තරම් වූ සියලු අක්ෂර සංඥා පන්සිය හැටකි. අප දන්න කියන හැම දෙයක්ම සංඥාවකි. එබැවින් සංඥා කොපමණ තිබේදැයි කිව නොහැකිය.

ස්කන්ධයන් අතර විශාලම ස්කන්ධය වන්නේ සංඥා ස්කන්ධයයි. සංඥාව හට ගැනීමට හේතුව ස්පර්ශය බව පෙර දක්වන ලදී. ස්පර්ශය අනිත්‍ය නිසා සංඥාවද වේදනාව සේ සුළු මොහොතක් පැවතී, චිත්තක්ෂණයක් තුළ නැති වී යන්නේය.

සංඛාර උපාදානස්කන්ධය

සංඛාර උපාදානස්කන්ධය යනු චේතනාවයි. චෛතසික හෙවත් සිතුවිලි සහ චේතනා යන නම්වලින් හඳුන්වන්නේ ද සංස්කාරයන්ය. අනාදිමත් අතීත භවයන්හිද සංස්කාර හෙවත් චේතනා සිතුවිලි පැවතියහ. අනාගතයෙහිද සංස්කාර හෙවත් චේතනා සිතුවිලි ඇති වන්නාහ. වර්තමාන මේ ආත්මභාවය තුළද සංස්කාරයන්ගේ පැවැත්ම පවතී. තමා මුල් කරගෙන අභ්‍යන්තරයෙහිද, තමාගෙන් බාහිර පරසන්තානයන්හිද සංස්කාර හටගනී.

ගොරෝසු හෙවත් ඕලාරික වූ පාපී සිතුවිලිද, සූක්ෂ්ම හෙවත් කුසල් වූ සිතුවිලිද, ලාමක හෙවත් අකුසල් සිතුවිලිද, ප්‍රණීත වූ කුසල් සිතුවිලිද, දුර දේවල් අරමුණු කරගෙනද, ළඟ දේ අරමුණු කරගෙනද චේතනාවන් හටගනී. මේ එකොළොස් ආකාර වූ චේතනා සමූහය එක්රැස් කොට, සංක්ෂේප කොට 'සංඛාරස්කන්ධය' යැයි කියනු ලැබේ."ඡයිමේ භික්ඛවේ චේතනාකායා" යනුවෙන් තථාගතයන් වහන්සේ චේතනා සමූහ හයක් ඇති බව දේශනා කළහ:

රූප සංචේතනා: රූප ගැන පහළ වන සිතුවිලි.

සද්ද සංචේතනා: ශබ්ද ගැන පහළ වන සිතුවිලි.

ගන්ධ සංචේතනා: ගඳ සුවඳ පිළිබඳව පහළ වන සිතුවිලි.

රස සංචේතනා: රසය පිළිබඳව පහළ වන සිතුවිලි.

පොට්ඨබ්බ සංචේතනා: ස්පර්ශය පිළිබඳව පහළ වන සිතුවිලි.

ධම්ම සංචේතනා: සිතුවිලි (ධර්ම අරමුණු) පිළිබඳව පහළ වන සිතුවිලි.

අභිධර්ම ක්‍රමයේදී සංඛාරස්කන්ධය ඉතා දීර්ඝ ලෙස විග්‍රහ කරනු ලබයි. ඒ පිළිබඳ විග්‍රහයක් අනාගතයේදී මුද්‍රණය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන බැවින්, මෙහිලා වැඩි විස්තර සඳහන් කරනු නොලැබේ. සංස්කාරයන් හට ගැනීමට හේතුව ස්පර්ශයයි. ස්පර්ශය පිළිබඳව වේදනාව ගැන කියන ලද විස්තරයේදී සඳහන් කරන ලදී. ස්පර්ශය අනිත්‍ය බැවින් සංස්කාරයෝද අනිත්‍යයෝය.

විඤ්ඤාණ උපාදානස්කන්ධය

"විජානාතීති ඛෝ භික්ඛවේ තස්මා විඤ්ඤාණන්ති වුච්චති" - දැනගන්නවා කියන අර්ථයෙන් විඤ්ඤාණය කියා කියනු ලැබේ. විඤ්ඤාණය යනු දැන ගැනීමය. සිත කියාද, චිත්තය කියාද හඳුන්වන්නේ විඤ්ඤාණයයි. විඤ්ඤාණ හයක් ඇති බව සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළහ."ඡයිමේ භික්ඛවේ විඤ්ඤාණකායා" - මහණෙනි, විඤ්ඤාණ සමූහ හයකි:

චක්ඛු විඤ්ඤාණය: ඇසින් රූප දැන ගැනීම.

සෝත විඤ්ඤාණය: කනින් ශබ්ද දැන ගැනීම.

ඝාණ විඤ්ඤාණය: නාසයෙන් ගඳ සුවඳ දැන ගැනීම.

ජිව්හා විඤ්ඤාණය: දිවෙන් රස දැන ගැනීම.

කාය විඤ්ඤාණය: කයින් පහස දැන ගැනීම.

මනෝ විඤ්ඤාණය: මනසින් සිතුවිලි දැන ගැනීම.

විඤ්ඤාණය මායාවකට උපමා කොට ඇත. "මායූපමඤ්ච විඤ්ඤාණං දීපිතං ආදිච්චබන්ධුනා" යනුවෙන් 'පේණපිණ්ඩූපම' සූත්‍රයේ එන පාඨයෙන් ඒ බව පැහැදිලි වෙයි. මායාව යනු මවාපාන්නා වූ දෙයකි; ඇත්තටම නැති දෙයකි; මැජික් එකකි. අප විඤ්ඤාණයට රැවටෙන්නේද මැජික් එකකට රැවටෙන්නාක් මෙනි. මැජික් දැක මුළා වන්නා සේ අප විඤ්ඤාණය නිසා අනන්ත සසර පටන් මේ මොහොත දක්වාම මුළාවට පත්වී හසු වුණෙමු.

විඤ්ඤාණය පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තර අභිධර්මයෙහි සඳහන් වෙයි. ඒ පිළිබඳව පසුව ග්‍රන්ථයකින් විස්තර කරනු ලැබේ. මෙසේ සංක්ෂිප්ත ලෙස සූත්‍ර දේශනාවලට අනුව පංච උපාදානස්කන්ධය විස්තර කරන ලදී.

පුණ්‍ය අනුමෝදනාව සහ ප්‍රාර්ථනාව

මෙම ධර්ම විවරණය තුළින් අත්පත් වූ සියලු කුසල ධර්මයන් මා හටද, උදව් උපකාර කළා වූ සැම දෙනාටද අත්පත් වේවා! මේ කුසල බලය අප ඔබ සැමටත්, මේ පොත කියවන්නා වූ සියලු සත්පුරුෂයන්ටත් ධර්ම ඥානය දියුණු වීම පිණිස උපකාර වේවා! භාවනා ඥාන දියුණු වීම පිණිස උපකාර වේවා! ශීලාදී ගුණ පිළිවෙත් මනාව පුරා ඉතාම ඉක්මන් භවයකදී උතුම් නිර්වාණ ධර්මය සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා! වාසනාව වේවා

https://www.nipunadhamma.org

https://archive.org/details/@ven_doloswala_udithadeera_thero